

[Etusivu](#) Kuuntele Kuuntele Sanakirja Käännös

"Säveleitä salot huokuu, ikihongat humajaa" – metsäkato, -kuva ja Suomi

Metsää Lemmin Hyvärilässä joulukuussa 2023.

Julkaistu 5.1.2024

Antti Rähä – dosentti, historian ja etnologian laitos

Metsät peittävät tänä päivänä yli kolme neljäsosaa Suomen maapinta-alasta. [Maa- ja metsätalousministeriön laskelmassa](#) Suomen metsät kasvavat vuosittain noin 104 miljoonaa kuutiometriä. Samaan aikaan puuston vuotuinen kokonaispoistuma on lähes 90 miljoonaa

kuutiometriä. Ministeriön mukaan metsiä hoidetaan kestävyysperiaatteen mukaisesti siten, että tuleville sukupolville turvataan yhtä hyvät tai paremmat toimintamahdollisuudet kuin nykyisillä sukupolvilla on.

Maa- ja metsätalousministeriön näkemys Suomen metsienkäytön kestävydestä poikkeaa [WWF Suomen tulkinnasta](#). WWF Suomen mukaan Suomen metsäluonto ajautuu yhä syvempään ahdinkoon, minkä lisäksi "me suomalaiset pidämme itseämme metsäkansana. Iso osa meistä on kuitenkin vieraantunut siitä, miltä metsä todellisuudessa näyttää. Tämä johtuu siitä, että valtaosa Suomen metsistä on ihmisen hoitamia talousmetsiä."

Severin Falkmanin maalaus Rautjärveltä 1880-luvun alussa. Rautjärvi sijaitsi 1800-luvun jälkipuoliskon viranomaislähteiden mukaisilla Suomen pahimmilla metsäkatoalueilla. (Kuva: Museoviraston kuvakokoelmat KK1011:39a)

Metsäkansa?

Imatralaisen käsityö- ja sisustusliike Virkkukoukkusen lanseeraamaa Karjala-lausahdusta hieman muokaten voin todeta, että "mie saatan lähtee metästä, mut mettä ei miusta". Luonnossa liikkuessani katseeni hakeutuu poikkeuksetta kulkua pehmentävästä varvikosta, kivistä ja mättäistä ylemmäs kohti puiden latvustoja. Tapa on opittu jo aikoja sitten vanhempieni (talous)metsissä kulkiessa ja puiden kasvua ja vointia seuratessa. Tutkijana joudun kuitenkin väistämättä kysymään, olenko vieraantunut metsäsuhteessani esiäideistäni ja -isistäni, koska en ole samoillut juurikaan Jyväskylän seminaarin musiikin lehtori **P. J. Hannikaisen** (1854–1924) 1800-luvun lopussa kirjoittaman ja säveltämän Karjalaisten laulun mukaisissa saloissa ja ikihongikoissa.

Vai onko kyse paremminkin sekä maa- ja metsätalousministeriön että WWF Suomen näkemyksiä värittävästä historiattomuudesta? Näkemykset "todellisista" metsistä ja toisaalta tulevien

sukupolvien toimintamahdollisuuksien turvaamisesta metsien taloudellinen hyödyntäminen lähtökohtana ovat janan ääripäissä vailla historiallista perspektiiviä.

Metsähistoria

Suomalaiset ovat olleet läpi vuosisatojen metsäkansaa, mutta näkemykset siitä, miltä metsä näyttää ja miten sitä tulee hyödyntää – tai olla (taloudellisesti) hyödyntämättä – ovat olleet ajallisesti ja alueellisesti muuttuvia. P. J. Hannikainen epäilemättä assosioi Karjalaisten laulun salot ja ikihongikot kansallisen heräämisen Karjala-kuvaan sekä lapsuusvuosiensa Nurmekseen. Virallisten metsävaraselvitysten mukaan sen sijaan varsinkin Viipurin Karjalan alueita leimasi 1800-luvulla yleisesti metsänpuute. Sen sijaan esimerkiksi paikallisväestön näkemys tilanteesta vaikuttaa poikkeavalta.

Johtamassani Koneen Säätiön Metsän puolella -ohjelmastaan rahoittamassa monitieteisessä tutkimushankkeessa *Metsäkuvan käänttöpuoli. Metsäkatoalueiden yhteiskuntahistoria ja maisemakuvasto Suomessa ja Ruotsissa noin 1820–1920* (MetSuRi) tutkitaan viranomaislähteiden takaa löytyvää yhteiskuntahistoriallista metsäkuvaa. Hankkeessa analysoidaan empiirisen historian tutkimuksen ja taidehistoriallisen visuaalisen kulttuurin näkökulmista metsähistoriaa Suomessa ja Ruotsissa.

Tammikuussa 2024 käynnistynyt hanke keskittyy Viipurin Karjalaan, josta tehtyjä havaintoja verrataan vastaavan ajan Ruotsin Taalainmaahan. Alueet muistuttavat niin virallisten metsävaraselvitysten tulosten kuin esimerkiksi viljanviljelyn vähäisyyden ja sivuelinkeinojen keskeisyyden osalta läheisesti toisiaan.

Metsäkuvan käänttöpuoli. Metsäkatoalueiden yhteiskuntahistoria ja maisemakuvasto Suomessa ja Ruotsissa noin 1820–1920 (MetSuRi)

Jaa tämä artikkeli

Lisätietoja

Antti Räihä
Tutkija

Aiheeseen liittyviä uutisia

Blogikirjoitus

11.12.2023

Southern Hospitality – Elämäntapa vai vain tapa?

Atte Arffmanin blogiteksti joulukuulta 2023.

Blogikirjoitus

8.11.2023

How often should you think about the Roman Empire? – A mixed methods situated answer

Hugo Bonin' blogiteksti marraskuulta 2023 (englanniksi).

Blogikirjoitus

12.10.2023

Why do public authorities react the way they do to stigmatized minorities?

Laura Starkin blogiteksti lokakuulta 2023 (englanniksi).

Jyväskylän yliopisto

Seminaarinkatu 15
(Kirjaamo ja arkisto)
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto
Vaihde (014) 260 1211

Yhteystiedot | Kartat
HelpJYU-palveluportaali

Y-tunnus 0245894-7
Yliopiston laskutusosoitteet

Anna palautetta sivustosta

Evästeasetukset

Seuraa meitä

Tietosuojailmoitus
Saavutettavuusseloste
Intranet Uno